TIESAS SPRIEDUMS (ceturtā palāta)

2011. gada 12. maijā *

Lieta C-115/09

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši EKL 234. pantam, ko *Oberverwaltungsgericht für das Land Nordrhein-Westfalen* (Vācija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2009. gada 5. martā un kas Tiesā reģistrēts 2009. gada 27. martā, tiesvedībā

Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland, Landesverband Nordrhein-Westfalen eV

pret

Bezirksregierung Arnsberg,

piedaloties

Trianel Kohlekraftwerk Lünen GmbH & Co. KG.

* Tiesvedības valoda — vācu.

TIESA (ceturtā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*] (referents), tiesneši K. Šīmans [*K. Schiemann*], A. Arabadžijevs [*A. Arabadjiev*], L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*] un K. Toadere [*C. Toader*],

ģenerāladvokāte E. Šarpstone [*E. Sharpston*],
sekretāre S. Stremholma [*C. Strömholm*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu pēc 2010. gada 10. jūnija tiesas sēdes,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— *Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland Landesverband Nordrhein-Westfalen eV* vārdā — D. Tesmers *[D. Teßmer]* un B. V. Vēgeners [*B. W. Wegener*], *Rechtsanwälte*,

— *Bezirksregierung Arnsberg* vārdā — D. Brēmekers [*D. Bremecker*], pārstāvis,

— *Trianel Kohlekraftwerk Lünen GmbH & Co. KG* vārdā — K. Rīze [*C. Riese*] un U. Karpenšteins [*U. Karpenstein*], *Rechtsanwälte*,

— Vācijas valdības vārdā — M. Lumma [*M. Lumma*] un B. Kleins [*B. Klein*], pārstāvji,

— Grieķijas valdības vārdā — G. Karipsiadis [*G. Karipsiadis*], pārstāvis,

— Itālijas valdības vārdā — Dž. Palmjēri [*G. Palmieri*], pārstāve, kam palīdz M. Ruso [*M. Russo*], *avvocato dello Stato*,

— Eiropas Kopienu Komisija vārdā — Ž. B. Leņelo [*J.-B. Laignelot*] un G. Vilmss [*G. Wilms*], pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokātes secinājumus 2010. gada 16. decembra tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Padomes 1985. gada 27. jūnija Direktīvu 85/337/EEK par dažu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu (OV L 175, 40. lpp.) redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 26. maija Direktīvu 2003/35/EK (OV L 156, 17. lpp.; turpmāk tekstā — "Direktīva 85/337").

2 Šis lūgums tika iesniegts tiesvedībā starp *Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland, Landesverband Nordrhein-Westfalen eV* (Vides un dabas aizsardzības federācija, Ziemeļreinas-Vestfālenes federālās zemes apvienība, turpmāk tekstā — "Vides

federācija"), no vienas puses, un *Besirksregierung Arnsberg* [Arnsbergas pašvaldība] saistībā ar atļauju, ko pēdējā minētā piešķīra *Trianel Kohlekraftwerk GmbH & Co. KG* (turpmāk tekstā — "*Trianel*") akmeņogļu spēkstacijas ierīkošanai un ekspluatācijai Linenā [*Lünen*].

Atbilstošās tiesību normas

Starptautiskās tiesības

3 Konvencija par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem, saukta par "Orhūsas konvenciju", tika parakstīta 1998. gada 25. jūnijā un Eiropas Kopienas vārdā apstiprināta ar Padomes 2005. gada 17. februāra Lēmumu 2005/370/EK par to, ka Eiropas Kopienas vārdā noslēdz Konvenciju par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem (OV L 124, 1. lpp.).

4 Šīs konvencijas 9. pantā ir paredzēts:

"[..]

2. Katra Puse saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem nodrošina to, ka ieinteresētās sabiedrības pārstāvjiem,

a) kuriem ir pamatota interese vai arī

b) kuri uzskata, ka noticis tiesību aizskārums, ja šādu priekšnosacījumu paredz attiecīgās Puses administratīvā procesa normas,

ir iespēja pārskatīšanas nolūkā griezties tiesā un/vai kādā citā neatkarīgā un objektīvā institūcijā, kas izveidota ar likumu, lai — pamatojoties uz materiāliem vai procesuāliem aspektiem — apstrīdētu jebkura tāda lēmuma, darbības vai bezdarbības likumību, uz ko attiecas 6. panta noteikumi, ja šāda apstrīdēšana paredzēta attiecīgās valsts tiesību aktos, kā arī neskarot šā panta 3. punktu un citus attiecīgus šīs konvencijas noteikumus.

To, vai interese ir pamatota un vai ir noticis tiesību aizskārums, nosaka saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem un ar mērķi nodrošināt ieinteresētajai sabiedrībai plašas iespējas griezties tiesu iestādēs saistībā ar šīs konvencijas piemērošanu. Tādēļ a) apakšpunkta piemērošanas nolūkā par pamatotu uzskata ikvienas tādas nevalstiskas organizācijas interesi, kura atbilst 2. panta 5. punktā minētajām prasībām. Šādas organizācijas uzskata arī par tādām, kam ir tiesības, attiecībā uz kurām ir iespējams tiesību aizskārums, kā paredzēts b) apakšpunktā.

Šā panta 2. punkta noteikumi neizslēdz iespēju pārskatīšanas nolūkā iepriekš griezties administratīvā iestādē, kā arī neiespaido prasību, ka pirms vēršanās tiesā ir jāizmanto visas administratīvas pārskatīšanas procedūras, ja šāda prasība paredzēta attiecīgās valsts tiesību aktos.

3. Turklāt, neskarot 1. un 2. punktā minētās pārskatīšanas procedūras, katra Puse nodrošina to, ka sabiedrības pārstāvjiem, kas atbilst attiecīgās valsts tiesību aktos

noteiktajiem kritērijiem, ja tādi būtu, ir pieejamas administratīvas vai tiesas procedūras, lai apstrīdētu fizisku personu vai valsts iestāžu darbību vai bezdarbību.

4. Turklāt, neskarot 1. punktu, šā panta 1., 2. un 3. punktā minētajām procedūrām ir jānodrošina pamatoti un efektīvi tiesiskie līdzekļi, tostarp, vajadzības gadījumā, pagaidu noregulējums, un tām ir jābūt taisnīgām, objektīvām un ātrām, kā arī tās nav saistītas ar pārmērīgām izmaksām. Šajā pantā paredzētos lēmumus noformē vai reģistrē rakstiski. Tiesu un, ja iespējams, citu institūciju lēmumi ir publiski pieejami.

[..]"

Savienības tiesības

Direktīva 2003/35

5 Direktīvas 2003/35 preambulas 5. apsvērumā ir noteikts, ka ir atbilstīgi jāpieskaņo Kopienas tiesību akti, lai minēto konvenciju ratificētu.

6 Direktīvas 2003/35 preambulas 9. apsvērumā ir precizēts:

"Orhūsas konvencijas 9. panta 2. un 4. punktā paredzēta tiesas procesu vai citu procedūru pieejamība, lai apstrīdētu tādu lēmumu, darbību vai bezdarbību būtības vai procesuālo likumību, uz kurām attiecas konvencijas 6. panta noteikumi par sabiedrības dalību."

7 Direktīvas 2003/35 preambulas 11. apsvērumā ir noteiks, ka Direktīva 85/337 ir jāgroza, lai nodrošinātu pilnīgu to saderību ar Orhūsas konvencijas noteikumiem, jo īpaši tās 6. pantu un 9. panta 2. un 4. punktu.

8 Direktīvas 2003/35 1. pantā ir noteikts:

"Šīs direktīvas mērķis ir sekmēt to saistību īstenošanu, kas izriet no Orhūsas konvencijas, konkrēti:

[..]

b) uzlabojot sabiedrības līdzdalību un paredzot noteikumus par iespēju griezties tiesās saistībā ar Padomes Direktīvām 85/337/EEK un 96/61/EK."

Direktīva 85/337

9 Direktīvas 85/337 1. panta 1. punktā ir paredzēts:

"Šī direktīva attiecās uz to valsts un privāto projektu ekoloģiskās ietekmes novērtējumu, kuriem, iespējams, ir nozīmīga ekoloģiska ietekme."

10 Direktīvas 85/337 1. panta 2. punktā ir ietvertas definīcijas, kas tika pievienotas ar Direktīvu 2003/35, jēdzieniem "sabiedrība" un "attiecīgā sabiedrības daļa":

"Šajā direktīvā:

[..]

"sabiedrība" ir viena [..] vai vairākas fiziskas vai juridiskas personas un — saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem vai praksi — to apvienības, organizācijas vai grupas;

"attiecīgā sabiedrības daļa" ir sabiedrības daļa, kuru ietekmē vai var ietekmēt ar vidi saistīto lēmumu pieņemšanas procedūra, kas minēta 2. panta 2. punktā, vai kura ir šajā jautājumā ieinteresēta; piemērojot šo definīciju, uzskata, ka nevalstiskās

organizācijas, kuras cīnās par vides aizsardzību un atbilst visām attiecīgās valsts tiesību aktu prasībām, ir ieinteresētas.

[..]"

11 Atbilstoši Direktīvas 85/337 10.a pantam, kas arī tika pievienots ar Direktīvu 2003/35:

"Dalībvalstis nodrošina, ka saskaņā ar valsts tiesību sistēmu attiecīgās sabiedrības daļas locekļiem:

a) kas ir pietiekami ieinteresēti [kam ir pietiekama interese celt prasību] vai,

b) ja dalībvalsts administratīvi procesuālajās tiesībās tas paredzēts kā priekšnoteikums — kuru tiesības ir aizskartas,

ir iespēja pārskatīšanas kārtībā ierosināt lietu tiesā vai citā neatkarīgā un objektīvā struktūrā, kas izveidota ar tiesību aktiem, lai apstrīdētu tādu lēmumu, darbību vai bezdarbības būtības vai procesuālo likumību, uz kuru attiecas šīs direktīvas noteikumi par sabiedrības līdzdalību.

[..]

Dalībvalstis nosaka, kas tieši uzskatāms par pietiekamu ieinteresētību un tiesību aizskārumu, paturot prātā mērķi — attiecīgajai sabiedrības daļai nodrošināt tiesas pieejamību. Tālab šā panta a) apakšpunkta sakarā jebkuras 1. panta 2. punktā minētajām prasībām atbilstošas nevalstiskās organizācijas interesi uzskata par pietiekamu. Uzskata arī, ka šādām organizācijām ir tiesības, kas var tikt aizskartas, kā noteikts šā panta b) apakšpunktā.

[..]"

Direktīva 92/43/EK

12 Padomes 1992. gada 21. maija Direktīvas 92/43/EK par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību (OV L 206, 7. lpp.), kas grozīta ar Padomes 2006. gada 20. novembra Direktīvu 2006/105/EK (OV L 363, 368. lpp.; turpmāk tekstā — "Dabisko dzīvotņu direktīva"), 6. panta 3. punktā ir ietverti šādi noteikumi:

"Visos plānos vai projektos, kas nav tieši saistīti ar konkrēto teritoriju vai nav vajadzīgi tās apsaimniekošanai, bet kas atsevišķi vai kopā ar citiem plāniem vai projektiem varētu būtiski ietekmēt minēto teritoriju, attiecīgi izvērtē ietekmi uz šo teritoriju, ievērojot tās aizsardzības mērķus. Ņemot vērā novērtējuma atzinumus par ietekmi uz minēto teritoriju, un saskaņā ar 4. punkta noteikumiem, kompetentā valsts iestāde piekrīt plāna vai projekta īstenošanai tikai tad, ja tā ir pārliecinājusies, ka netiks izjaukta attiecīgās teritorijas viengabalainība, un vajadzības gadījumā noskaidrojusi plašas sabiedrības viedokli."

Valsts tiesības

13 Administratīvā procesa likuma (*Verwaltungsgerichtsordnung, BGBl.* 1991 I, 686. lpp.; turpmāk tekstā — "*VwGO*") 42. punktā ir precizēti strīdīgās prasības pieņemamības nosacījumi:

"1. Ceļot prasību, var prasīt atcelt administratīvu aktu (prasība atcelt tiesību aktu) vai pieņemt administratīvu aktu gadījumā, ja ir atteikts rīkoties vai ir notikusi bezdarbība (prasība noteikt pienākumu).

2. Ja likumā nav noteikts citādi, šāda prasība ir pieņemama tikai tad, ja prasītājs apgalvo, ka ar administratīvu aktu, atteikšanos rīkoties vai bezdarbību ir aizskartas viņa tiesības."

14 Turklāt *VwGO* 113. panta 1. punkta pirmajā teikumā ir paredzēts:

"1. Ja administratīvais akts ir prettiesisks un tāpēc ir aizskartas prasītāja tiesības, Tiesa atceļ administratīvo aktu un lēmumu par sūdzību, ja tāda tika iesniegta."

15 Likuma par ietekmes uz vidi novērtēšanu (*Gesetz über die Umweltverträglichkeitsprüfung, BGBl.* 2005 I, 1757. lpp.; turpmāk tekstā — "*UVPG*") 2. panta 1. punkta pirmajā teikumā ir noteikts, ka ietekmes uz vidi novērtēšana ir neatņemama sastāvdaļa tādos administratīvajos procesos, kuros tiek pieņemts lēmums par projektu pieļaujamību.

16 Saskaņā ar *UVPG* 2. panta 3. punkta 1) apakšpunktu atļaujas, lēmumi par plānojuma apstiprināšanu un citi administratīvu iestāžu lēmumi par projektu pieļaujamību, kas tiek pieņemti administratīvajā procesā, izņemot paziņošanas procedūras, ir uzskatāmi par "lēmumiem" tā 1. punkta pirmā teikuma izpratnē.

17 Likuma par papildu noteikumiem, kas regulē tiesību aizsardzības līdzekļus vides jomā atbilstoši Direktīvai 2003/35/EK (*Umwelt-Rechtsbehelfgesetz*, *BGBl.* 2006 I, 2816. lpp.; turpmāk tekstā — "*UmwRG*"), 1. panta 1. punkta 1) apakšpunkta a) punktā ir precizēts, ka šis likums ir piemērojams prasībām, kas celtas par "lēmumiem" *UVPG* 2. panta 3. punkta izpratnē, kuri pieņemti saistībā ar projektiem, attiecībā uz kuriem saskaņā ar *UVPG* var pastāvēt pienākums veikt ietekmes uz vidi novērtējumu.

18 *UmwRG* 2. panta 1. punkta 1) apakšpunktā ir paredzēts, ka saskaņā ar *UmwRG* 3. pantu atzīta valsts vai ārvalsts apvienība var celt prasību saskaņā ar *VwGO* par šādu lēmumu vai šāda lēmuma nepieņemšanu neatkarīgi no tā, vai ir aizskartas tās tiesības, ja apvienība apgalvo, ka minētais lēmums vai minētā lēmuma nepieņemšana ir pretrunā tiesību normām, kuru "mērķis ir aizsargāt vidi, piešķirt indivīdiem tiesības un kurām var būt nozīme lēmuma pieņemšanā".

19 Turklāt *UmwRG* 2. panta 5. punkta pirmā teikuma 1) apakšpunktā ir precizēts, ka šādas prasības ir pamatotas, ja ar apstrīdēto lēmumu tiek pārkāptas normas, kuru "mērķis ir aizsargāt vidi, piešķirt indivīdiem tiesības un kurām var būt nozīme lēmuma pieņemšanā", un ja pārkāpums "aizskar vides aizsardzības intereses, kas ir viens no apvienības mērķiem saskaņā ar tās statūtiem".

20 Federālā Likuma par aizsardzību pret gaisa piesārņojuma, trokšņu, satricinājumu un līdzīgu norišu kaitīgo ietekmi uz vidi — Likuma par aizsardzību pret

piesārņojumu (*Bundes-Immissionsschutzgesetz*, *BGBl.* 2002 I, 3830. lpp.; turpmāk tekstā — "*BImSchG*") 5. panta 1. punkta pirmā teikuma 2) apakšpunktā tostarp ir noteikts, ka, lai nodrošinātu augstu "visas apkārtējās vides kopumā" aizsardzības līmeni, iekārtas, kurām ir nepieciešams saņemt atļauju, ir jāierīko un jāekspluatē veidā, kas nav kaitīgs videi un nerada citus riskus, nopietnas neērtības un būtisku kaitējumu.

21 *BImSchG* 8. panta 1. punkta pirmajā teikumā ir paredzēts, ka, pamatojoties uz pieteikumu, var tikt piešķirta atļauja iekārtas vai iekārtas daļas ierīkošanai vai iekārtas daļas ierīkošanai un ekspluatācijai, ja pastāv pamatota interese piešķirt daļēju atļauju, ja ir izpildīti prasītie nosacījumi attiecībā uz prasītās daļējās atļaujas priekšmetu un ja var izdarīt iepriekšēju novērtējumu, ka visas iekārtas ierīkošanai un ekspluatācijai jau sākotnēji nepastāv nepārvarami šķēršļi, ņemot vērā atļaujas piešķiršanas nosacījumus.

22 *BImSchG* 9. panta 1. punktā ir noteikts, ka, pamatojoties uz pieteikumu, var tikt lemts par atsevišķiem atļaujas piešķiršanas nosacījumiem, kā arī par iekārtas atrašanās vietu, pieņemot iepriekšēju atzinumu, ciktāl plānotās iekārtas ietekme var tikt pietiekami novērtēta un pastāv pamatota interese saņemt iepriekšēju atzinumu.

23 Likuma par dabas un ainavas aizsardzību (*Bundesnaturschutzgesetz*, *BGBl.* 2002 I, 1193. lpp.) 61. pantā ir precizēts:

"1. Neatkarīgi no savu tiesību aizskāruma [..] atzīta apvienība var celt prasības saskaņā ar Administratīvā procesa likumu, apstrīdot

1) atbrīvojumus no aizliegumiem un prasībām, kas ir paredzētas dabas rezervātu, nacionālo parku un citu teritoriju, kas ir aizsargātas saskaņā ar 33. panta 2. punktu, aizsardzībai, un

2) lēmumus par tādu projektu plānojuma apstiprināšanu, kam ir negatīva ietekme uz vidi un ainavu, un plānu atļaujas, ciktāl ir paredzēta sabiedrības dalība.

[..]

2. Atbilstoši 1. punktam celtās prasības ir pieņemamas tikai tad, ja apvienība

1) apgalvo, ka 1. punkta pirmajā teikumā minētā administratīvā akta pieņemšana ir pretrunā šī likuma normām, normām, kas ir tikušas pieņemtas vai joprojām tiek piemērotas, pamatojoties uz šo likumu vai tā ietvaros, vai citām normām, kas ir jāņem vērā, pieņemot administratīvu aktu, un kuru mērķis ietver rūpes par dabas aizsardzību un ainavu saglabāšanu;

2) tiek iesaistīta darbības jomā, kas saskaņā ar tās statūtiem ir tās kompetencē un attiecībā uz kuru tā ir atzīta [..]."

Tiesvedības priekšvēsture un prejudiciālie jautājumi

24 *Trianel*, persona, kas iestājusies pamata lietā, vēlas ierīkot un ekspluatēt akmeņogļu spēkstaciju Linenā. Šīs stacijas, kas sāks darboties 2012. gadā, kurināmā siltumatdeve būs 1 705 megavati, un tā saražos 750 megavatus neto elektroenerģijas. 8 km rādiusā no [spēkstacijas] teritorijas atrodas 5 īpaši aizsargājamas dabas teritorijas Dabisko dzīvotņu direktīvas izpratnē.

25 Novērtējot šī projekta ietekmi uz vidi, *Bezirksregierung Arnsberg* [Arnsbergas Reģionālā pārvalde], atbildētāja pamata lietā, 2008. gada 6. maijā nosūtīja *Trianel* iepriekšēju atzinumu un izsniedza daļēju atļauju projekta īstenošanai. Iepriekšējā atzinumā tika noteikts, ka attiecībā uz projektu nav juridisku iebildumu.

26 2008. gada 16. jūnijā Vides federācija cēla *Oberverwaltungsgericht für das Land Nordrhein-Westfalen* [Ziemeļreinas-Vestfālenes federālās zemes Augstākajā administratīvajā tiesā] prasību atcelt šos aktus. Tā tostarp atsaucās uz Dabisko dzīvotņu direktīvas transponēšanas noteikumu un it īpaši 6. panta pārkāpumu.

27 Iesniedzējtiesa uzskata, ka šie akti tika pieņemti, pārkāpjot Dabisko dzīvotņu direktīvas 6. panta 3. punktu, ciktāl attiecīgā projekta ietekmes uz vidi izvērtējums neļāva pierādīt, ka šis projekts nevarēja būtiski ietekmēt tuvumā esošās īpaši aizsargājamas dabas teritorijas.

28 Iesniedzējtiesa uzskata, ka, pamatojoties uz valsts tiesību normām, vides aizsardzības apvienība nevar atsaukties uz tiesību normu ūdens un vides aizsardzības jomā, kā arī *BImSchG* 5. panta 1. punkta pirmā teikuma 2. punkta pārkāpumu, jo šīs normas

nepiešķir tiesības indivīdiem *UmwRG* 2. panta 1. punkta 1) apakšpunkta un 5) apakšpunkta pirmā teikuma 1. punkta izpratnē.

29 Tā precizē, ka līdz ar to nevalstiskajām organizācijām atzītās tiesības celt prasību atbilst vispārējam prasības atcelt tiesību aktu regulējumam, kāds ir paredzēts administratīvā procesa tiesībās un it īpaši *VwGO* 42. panta 2. punkta un 113. panta 1. punkta pirmajā teikumā, saskaņā ar kuru tiesā celta prasība par administratīvu aktu ir pamatota tikai tad, ja minētais akts aizskar prasītāja tiesības, tātad tā subjektīvi publiskās tiesības.

30 Tā piebilst, ka, lai noteiktu, vai ar valsts tiesību normu tiek aizsargātas individuālas tiesības, izšķirošais kritērijs ir tas, cik pietiekami skaidri attiecīgajā tiesību normā ir noteiktas un norobežotas aizsargājamās intereses vai tiesības, tiesību pārkāpuma veids un aizsargāto personu loks.

31 Šajā ziņā iesniedzējtiesa uzskata, ka tiesību normu attiecībā uz aizsardzību pret piesārņojumu, *BImSchG* 5. panta 1. punkta pirmā teikuma 2. punkta, tāpat kā tiesību normu attiecībā uz ūdens un vides aizsardzību mērķis vispirms ir sabiedrības [intereses], nevis indivīdu tiesību aizsardzība.

32 Turklāt iesniedzējtiesa konstatē, ka attiecīgais projekts neietilpst Likuma par dabas un ainavas aizsardzību 61. panta piemērošanas jomā, kas noteiktos gadījumos ļauj atkāpties no šī pieņemamības nosacījuma attiecībā uz prasībām, kuras ir cēlušas vides jomā atzītas asociācijas.

33 Uzskatot, ka šāds ierobežojums iespējai vērsties tiesā tomēr varētu negatīvi ietekmēt Direktīvas 85/337 lietderīgo iedarbību, iesniedzējtiesa prasa, vai Vides federācijas prasība būtu jāatzīst par nepieņemamu, pamatojoties uz šīs direktīvas 10.a pantu.

34 Šādos apstākļos *Oberverwaltungsgericht für das Land Nordrhein-Westfalen* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai Direktīvas 85/337 [..] 10.a pantā tiek prasīts, ka nevalstiskajām organizācijām — kas vēlas celt prasību tādas dalībvalsts tiesā, kuras administratīvā procesa tiesībās tiek prasīta tiesību aizskāruma esamība, — ir jābūt iespējai atsaukties uz jebkādu tādu tiesību normu vides jomā pārkāpumu, kuras ir piemērojamas projekta apstiprināšanā, tostarp uz tādu normu, kas ir paredzētas tikai visas sabiedrības interesēs, un pat daļēji neaizsargā indivīdu likumīgās intereses?

2) Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir neierobežoti apstiprinoša:

Vai Direktīvas 85/337 [..] 10.a pantā tiek prasīts, ka nevalstiskajām organizācijām — kas vēlas celt prasību tādas dalībvalsts tiesā, kuras administratīvā procesa tiesībās tiek prasīta tiesību aizskāruma esamība, — ir jābūt iespējai pamatoties uz tādu tiesību normu vides jomā pārkāpumu, kuras tieši izriet no Kopienu tiesībām vai arī ar kurām Kopienu tiesību normas vides jomā tiek transponētas valsts tiesībās, tostarp uz tādu normu pārkāpumu, kas ir paredzētas tikai visas sabiedrības interesēs un pat daļēji neaizsargā indivīdu likumīgās intereses?

a) Ja atbilde uz 2. jautājumu principā ir apstiprinoša:

vai Kopienu tiesību normām vides jomā ir jāatbilst noteiktiem būtiskiem nosacījumiem, lai tās varētu veidot prasības juridisko pamatu?

b) Ja atbilde uz 2. jautājuma a) punktu ir apstiprinoša:

kuri ir atbilstošie būtiskie nosacījumi (piemēram, tieša iedarbība, aizsardzības mērķis vai tiesību akta mērķis)?

3) Ja atbilde ir apstiprinoša vai nu uz 1., vai uz 2. jautājumu:

vai nevalstisko organizāciju tiesības vērsties tiesā, kas pārsniedz valsts tiesību normās paredzētās tiesības, tieši izriet no direktīvas?"

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo un otro prejudiciālo jautājumu

35 Ar pirmajiem diviem jautājumiem, kurus ir jāapskata kopā, iesniedzējtiesa būtībā prasa, vai Direktīvas 85/337 10.a pants nepieļauj tādu tiesību aktu, kurā nevalstiskām

organizācijām, kas darbojas vides aizsardzības jomā un ir paredzētas Direktīvas 85/337 1. panta 2. punktā (turpmāk tekstā — "vides aizsardzības asociācijas"), netiek dota iespēja vērsties tiesā — ceļot prasību par lēmumu atļaut projektus, kuriem var būt "nozīmīga ekoloģiska ietekme" Direktīvas 85/337 1. panta 1. punkta izpratnē, — sakarā ar tādas tiesību normas pārkāpumu, ar kuru tiek aizsargātas tikai sabiedrības, nevis indivīdu intereses. Tāpat iesniedzējtiesa Tiesai prasa, vai minētais Direktīvas 85/337 10.a pants šādu tiesību aktu nepieļauj vispār vai tikai tiktāl, ciktāl ar to minētajai organizācijai tiesā tiek liegts atsaukties uz īpašām vides tiesību normām, neatkarīgi no tā, vai tās būtu Kopienu vai valsts tiesību normas.

36 No lēmuma par prejudiciālo jautājumu uzdošanu izriet, ka jautājumu pamato tas, ka saskaņā ar piemērojamo valsts tiesību aktu tāda prasība, kādu ir cēlusi prasītāja pamata lietā, ir pieņemama tikai tad, ja prasītāja apgalvo, ka apstrīdētais administratīvais lēmums negatīvi ietekmē individuālās tiesības, kas saskaņā ar valsts tiesībām var tikt kvalificētas kā subjektīvas publiskās tiesības.

37 Vispirms ir jākonstatē, ka Direktīvas 85/337 10.a panta pirmajā daļā ir paredzēts, ka par šajā pantā paredzētajiem lēmumiem, darbību vai bezdarbību var celt prasību tiesā, lai "apstrīdētu [..] būtības vai procesuālo likumību", nekādā veidā neierobežojot pamatus, kas var tikt izvirzīti šādas prasības pamatošanai.

38 Attiecībā uz prasību pieņemamības nosacījumiem šajā tiesību normā ir paredzētas divas iespējas: prasība var būt pieņemama tad, ja ir "pietiekam[a] [interese celt prasību]" vai ja prasītājs apgalvo, ka"[ir aizskartas viņa tiesības]", atbilstoši tam, kurš no nosacījumiem ir paredzēts valsts tiesību aktā.

39 Turpinājumā Direktīvas 85/337 10.a panta trešās daļas pirmajā teikumā ir precizēts, ka dalībvalstīm ir jānosaka, kas tieši ir uzskatāms par tiesību aizskārumu, paturot prātā mērķi — attiecīgajai sabiedrības daļai nodrošināt "[plašu iespēju vērsties tiesā]".

40 Attiecībā uz prasībām, kuras ir cēlušas vides aizsardzības asociācijas, Direktīvas 85/337 10.a panta trešās daļas otrajā un trešajā teikumā ir piebilsts, ka šajā ziņā šīs asociācijas ir jāuzskata par tādām, kurām ir vai nu pietiekama interese celt prasību, vai nu tiesības, kas var tikt aizskartas, atbilstoši tam, kurš no nosacījumiem ir paredzēts valsts tiesību aktā.

41 Šīs dažādās tiesību normas ir jāinterpretē, ņemot vērā Orhūsas konvencijas mērķus, kuriem, kā izriet no Direktīvas 2003/35 preambulas 5. apsvēruma, ir "atbilstīgi jāpieskaņo" Savienības tiesību akti.

42 No minētā izriet, ka neatkarīgi no dalībvalsts izvēlētā prasības pieņemamības kritērija vides aizsardzības asociācijām saskaņā ar Direktīvas 85/337 10.a pantu ir tiesības celt prasību tiesā vai citā ar likumu izveidotā neatkarīgā un objektīvā iestādē, lai apstrīdētu šajā pantā paredzēto lēmumu, darbību vai bezdarbības būtības vai procesuālo likumību.

43 Visbeidzot ir arī jāatgādina, ka, ja attiecīgajā jautājumā nav Savienības tiesiskā regulējuma, katras dalībvalsts tiesību sistēmā ir jānosaka kompetentās tiesas un jāparedz sīki procesuāli noteikumi prasībām, kas paredzētas, lai aizsargātu tiesības, kuras attiecīgajām personām ir noteiktas Savienības tiesībās. Šie sīkie procesuālie noteikumi nedrīkst būt nelabvēlīgāki par noteikumiem, kas attiecas uz līdzīgām prasībām, kuras domātas no valsts tiesību sistēmas izrietošo tiesību aizsardzībai (līdzvērtības

princips), ne arī padarīt neiespējamu vai pārmērīgi apgrūtināt to tiesību izmantošanu, kuras piešķirtas ar Savienības tiesību sistēmu (efektivitātes princips).

44 Tādējādi, kaut arī dalībvalstīm ir jānosaka, ja to tiesību sistēmā tas ir prasīts un Direktīvas 85/337 10.a pantā paredzētajās robežās, tiesības, kuru pārkāpuma gadījumā var celt prasību vides jomā, tās nevar, šādi nosakot, vides aizsardzības asociācijām, kas atbilst šīs direktīvas 1. panta 2. punktā paredzētajām prasībām, liegt iespēju īstenot tiesības, kas tām ir atzītas ar Direktīvu 85/337 un Orhūsas konvenciju.

45 Attiecībā uz tādu tiesību aktu, kāds ir pamata lietā — kaut arī valsts likumdevējs var ierobežot tiesības —, kuru pārkāpuma gadījumā indivīds var celt prasību tiesā par Direktīvas 85/337 10.a pantā paredzētajiem lēmumiem, darbību vai bezdarbību — ar subjektīvām publiskām tiesībām, šādu ierobežojumu nevar piemērot attiecībā uz vides aizsardzības asociācijām, ievērojot Direktīvas 85/337 10.a panta trešās daļas pēdējā teikumā paredzētos mērķus.

46 Ja, kā izriet no šīs tiesību normas, šīm asociācijām ir jābūt iespējai atsaukties uz tām pašām tiesībām, uz kurām atsaucas indivīdi, tas būtu pretēji mērķim nodrošināt attiecīgajai sabiedrības daļai plašu iespēju vērsties tiesā, no vienas puses, kā arī efektivitātes principam, no otras puses, ja arī minētās asociācijas nevarētu atsaukties uz Savienības tiesību normu vides jomā pārkāpumu tikai tāpēc vien, ka tās aizsargā sabiedrības intereses. Kā izriet no pamata lietas, tas šīm asociācijām lielā mērā atņemtu iespēju kontrolēt no šīm tiesībām izrietošo tiesību normu ievērošanu, kas lielākoties ir sabiedrības interesēs, nevis tikai privātpersonu individuālo interešu aizsardzībai.

47 No minētā vispirms izriet, ka jēdziens "tiesību aizskārums" nevar būt atkarīgs no tādiem nosacījumiem, kuriem atbilst vienīgi citas fiziskas un juridiskas personas, piemēram, no nosacījuma par atrašanos netālu no konstrukcijas, vai par to, ka minētās konstrukcijas darbības rezultātā tiek nodarīts tāds vai citāds kaitējums.

48 Vispārīgāk runājot, no minētā izriet, ka Direktīvas 85/337 10.a panta trešās daļas pēdējais teikums ir jāinterpretē tādējādi, ka "tiesīb[ām], kas var tikt aizskartas" un kādas ir vides aizsardzības asociācijām, ir jāietver arī valsts tiesību normas, ar kurām tiek īstenoti Savienības tiesību akti vides jomā, kā arī Savienības tiesības vides jomā, kurām ir tieša iedarbība.

49 Šajā ziņā, lai iesniedzējtiesai sniegtu pēc iespējas lietderīgāku atbildi, ir jāatzīmē, ka arī vides aizsardzības asociācijām ir jābūt iespējai atsaukties uz pamatu, kas ir izvirzīts pret apstrīdēto lēmumu un attiecas uz valsts tiesību normu, kuras izriet no Dabisko dzīvotņu direktīvas 6. panta, pārkāpumu.

50 Līdz ar to uz pirmajiem diviem jautājumiem, kas tika apskatīti kopā, ir jāatbild, ka Direktīvas 85/337 10.a pants nepieļauj tādu tiesību aktu, kas šīs direktīvas 1. panta 2. punktā paredzētajām nevalstiskajām organizācijām, kuras darbojas vides aizsardzības jomā, liedz iespēju vērsties tiesā — ceļot prasību par lēmumu atļaut projektus, kuriem var būt "nozīmīga ekoloģiska ietekme" Direktīvas 85/337 1. panta 1. punkta izpratnē, — sakarā ar tādas tiesību normas pārkāpumu, kas izriet no Savienības tiesībām un kuras mērķis ir vides aizsardzība, jo ar šo normu tiek aizsargātas tikai sabiedrības, nevis indivīdu intereses.

Par trešo prejudiciālo jautājumu

51 Ar trešo jautājumu iesniedzējtiesa Tiesai būtībā jautā, vai vides aizsardzības asociācija var atsaukties uz tiesībām, kas izriet no Direktīvas 85/337 10.a panta trešās daļas pēdējā teikuma, vērsties tiesā, ceļot prasību par lēmumu atļaut projektus, kuriem var būt "nozīmīga ekoloģiska ietekme" Direktīvas 85/337 1. panta 1. punkta izpratnē, sakarā ar valsts tiesību normu, kas izriet no Dabisko dzīvotņu direktīvas 6. panta, pārkāpumu pat tad, ja valsts procesuālās tiesības to nepieļauj, pamatojoties uz to, ka izvirzītās normas aizsargā tikai sabiedrības, nevis indivīdu intereses.

52 Šāds jautājums rodas gadījumā, ja iesniedzējtiesai nav iespējams valsts procesuālās tiesības interpretēt saskaņā ar Savienības tiesībās paredzētajām prasībām.

53 Šajā ziņā vispirms ir jāatgādina, ka dalībvalstu pienākums, kas izriet no kādas direktīvas, — sasniegt tajā paredzēto rezultātu, kā arī to pienākums veikt visus vispārīgos vai īpašos pasākumus, kas ir piemēroti šī pienākuma izpildes nodrošināšanai, attiecas uz visām dalībvalstu iestādēm, ieskaitot tiesu iestādes, atbilstoši to kompetencei (šajā ziņā skat. 2010. gada 19. janvāra spriedumu lietā C-555/07 *Kücükdeveci*, Krājums, I-365. lpp., 47. punkts un tajā minētā judikatūra).

54 Tiesa ir atzinusi, ka visos gadījumos, kad direktīvas noteikumi pēc to satura ir bez nosacījumiem un pietiekami precīzi, privātpersonām ir tiesības uz tiem atsaukties valsts tiesās pret valsti, ja tā nav transponējusi direktīvu noteiktajā termiņā valsts tiesībās vai arī ja tā ir veikusi nepareizu transpozīciju (skat. it īpaši 2009. gada 12. februāra spriedumu lietā C-138/07 *Cobelfret*, Krājums, I-731. lpp., 58. punkts).

55 Šajā ziņā ir jākonstatē, ka Direktīvas 85/337 10.a pants, skatīts viss kopumā, atstāj dalībvalstīm ievērojamu rīcības brīvību gan attiecībā uz to, lai noteiktu, kas ir tiesību aizskārums, gan arī lai noteiktu it īpaši prasības pieņemamības nosacījumus un iestādes, kurās šādas prasības var celt.

56 Taču tas pats neattiecas uz šī panta trešās daļas pēdējos divos teikumos ietvertajām normām.

57 Paredzot, pirmkārt, ka ikvienas nevalstiskās organizācijas interese, kas atbilst Direktīvas 85/337 1. panta 2. punktā paredzētajām prasībām, ir pietiekama un, otrkārt, ka šādām organizācijām ir tiesības, kas var tikt aizskartas, šīs normas paredz precīzus noteikumus, uz kuriem nevar attiecināt citus nosacījumus.

58 Turklāt, kā izriet no iepriekš minētā, tiesības, uz kādām vides aizsardzības asociācijas var atsaukties tiesā saskaņā ar Direktīvas 85/337 10.a pantu, ietver arī Savienības tiesību normas vides jomā un it īpaši valsts tiesību normas, kas izriet no Dabisko dzīvotņu direktīvas 6. panta.

59 Tādējādi uz trešo jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 85/337 1. panta 2. punktā paredzētās nevalstiskās organizācijas, kas darbojas vides aizsardzības jomā, var atsaukties uz tiesībām, kas izriet no Direktīvas 85/337 10.a panta trešās daļas pēdējā teikuma, vērsties tiesā, ceļot prasību par lēmumu atļaut projektus, kuriem var būt "nozīmīga ekoloģiska ietekme" Direktīvas 85/337 1. panta 1. punkta izpratnē, sakarā ar valsts

tiesību normu, kas izriet no Dabisko dzīvotņu direktīvas 6. panta, pārkāpumu pat tad, ja valsts procesuālās tiesības to nepieļauj, pamatojoties uz to, ka izvirzītās normas aizsargā tikai sabiedrības, nevis indivīdu intereses.

Par tiesāšanās izdevumiem

60 Attiecībā uz lietas dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Tiesāšanās izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto lietas dalībnieku tiesāšanās izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (ceturtā palāta) nospriež:

1) Padomes 1985. gada 27. jūnija Direktīvas 85/337/EEK par dažu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu redakcijas ar grozījumiem, kas izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 26. maija Direktīvu 2003/35/EK, 10.a pants nepieļauj tādu tiesību aktu, kas šīs direktīvas 1. panta 2. punktā paredzētajām nevalstiskajām organizācijām, kuras darbojas vides aizsardzības jomā, liedz iespēju vērsties tiesā, ceļot prasību par lēmumu atļaut projektus, kuriem var būt "nozīmīga ekoloģiska ietekme" Direktīvas 85/337, kas grozīta ar Direktīvu 2003/35, 1. panta 1. punkta izpratnē, sakarā ar tādas tiesību normas pārkāpumu, kas izriet no Savienības

tiesībām un kuras mērķis ir vides aizsardzība, jo ar šo normu tiek aizsargātas tikai sabiedrības, nevis indivīdu intereses;

2) šāda nevalstiskā organizācija var atsaukties uz tiesībām, kas izriet no Direktīvas 85/337, kas grozīta ar Direktīvu 2003/35, 10.a panta trešās daļas pēdējā teikuma, vērsties tiesā, ceļot prasību par lēmumu atļaut projektus, kuriem var būt "nozīmīga ekoloģiska ietekme" Direktīvas 85/337 ar grozījumiem 1. panta 1. punkta izpratnē, sakarā ar valsts tiesību normu, kas izriet no Padomes 1992. gada 21. maija Direktīvas 92/43/EEK par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību, kas grozīta ar Padomes 2006. gada 20. novembra Direktīvu 2006/105/EK, 6. panta, pārkāpumu pat tad, ja valsts procesuālās tiesības to nepieļauj, pamatojoties uz to, ka izvirzītās normas aizsargā tikai sabiedrības, nevis indivīdu intereses.

[Paraksti]